

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 443/2020-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. októbra 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpenej spoločnosťou Advokátska kancelária JUDr. Jakub Mendelík, s. r. o., Heydukova 12, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Jakub Mendelík, PhD., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd potvrdzujúcim výrokom uznesenia Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 Co 720/2014-310 z 27. októbra 2016 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. júla 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]

██████████ (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) potvrdzujúcim výrokom uznesenia Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 Co 720/2014-310 z 27. októbra 2016 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. V súlade s čl. X bodom 5 písm. c) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 bola vec 17. októbra 2019 pridelená sudcovi spravodajcovi Milošovi Maďarovi a v zmysle čl. II bodu 3 písm. a) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 v znení dodatku č. 1 a dodatku č. 2 bola prerokovaná v prvom senáte ústavného súdu v zložení uvedenom v záhlaví tohto uznesenia.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa ako žalobkyňa v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 12 C 57/2011 domáhala zaplata sumy 9 154,21 € s príslušenstvom proti spoločnosti ██████████, ██████████ (ďalej len „žalovaná“).

3.1 Okresný súd rozsudkom sp. zn. 12 C 57/2011 z 9. septembra 2014 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) žalobe v časti vyhovel, v časti ju zamietol a zároveň rozhodol o trovách konania podľa vtedy platného § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) tak, že žalovanej uložil povinnosť nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume 549 € za zaplatený súdny poplatok a trovy právneho zastúpenia v sume 1 106,02 €. Okresný súd po rozhodnutí vo veci samej následne uznesením č. k. 12 C 57/2011-267 z 22. septembra 2014 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) rozhodol o náhrade trov štátu podľa vtedy platného § 148 ods. 1 OSP, pričom sťažovateľku zaviazal uhradiť trovy štátu v sume 287,97 € a zároveň jej uložil povinnosť uhradiť žalovanej trovy konania v sume 171,57 €.

3.2 Proti rozsudku okresného súdu, ako aj proti uzneseniu okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie a žiadala obe rozhodnutia okresného súdu zrušiť a vec vrátiť

okresnému súdu na ďalšie konanie. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 3 Co 719/2014 z 27. októbra 2016 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) potvrdil rozsudok okresného súdu ako vecne správny a napadnutým uznesením potvrdil uznesenie okresného súdu v časti, ktorou bola sťažovateľke uložená povinnosť nahradiť štátu trovy konania, a zrušil uznesenie okresného súdu v časti, ktorou bola sťažovateľke uložená povinnosť nahradiť žalovanej trovy konania.

3.3 Proti rozsudku krajského súdu, ako aj proti napadnutému uzneseniu krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnila tým, „že v konaní pred krajským súdom (rovnako aj pred súdom prvej inštancie) došlo k vade“ podľa § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“) a podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, pretože rozhodnutie záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. O dovolaní sťažovateľky rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. 1 Cdo 151/2017, 1 Cdo 11/2018 z 27. marca 2019 (ďalej len uznesenie najvyššieho súdu), doručeným sťažovateľke 13. mája 2019, tak, že vo výroku II dovolanie proti rozsudku krajského súdu odmietol podľa § 447 písm. c) a f) CSP, vo výroku III dovolanie proti uzneseniu krajského súdu odmietol podľa § 447 písm. f) CSP a vo výroku IV žalovanej priznal náhradu trov dovolacieho konania.

3.4 Z vlastnej rozhodovacej činnosti ústavného súdu je známe, že o ústavnej sťažnosti proti výroku II a IV uznesenia najvyššieho súdu, ktorú sťažovateľka podala 14. júna 2019, rozhodol ústavný súd uznesením sp. zn. IV. ÚS 176/2020 z 13. mája 2020 tak, že ju odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

4. Sťažovateľka v podanej ústavnej sťažnosti uvádza, že nesúhlasí s argumentáciou krajského súdu, že „pre rozhodnutie o náhrade trov štátu je podstatné len jedno kritérium (odhliadnuc od predpokladov pre oslobodenie od súdnych poplatkov) a to miera úspechu, a nie to, ako zohľadnil túto mieru súd prvej inštancie pri rozhodovaní o náhrade trov konania medzi stranami“, a považuje ju za neprijateľnú.

4.1 Na podporu svojich tvrdení sťažovateľka poukazuje na právny názor, podľa ktorého „*Ve sporném řízení se rozumí výsledkem řízení úspěch účastníků ve věci. Znamená to, že účastník, kterému bylo uloženo podle § 142, 143 nebo 144 zaplatit náhradu nákladů řízení druhému účastníkovi (protistraně), je povinen nahradit rovněž náklady řízení státu. Tam, kde se náhrada nákladů poměrně rozdělila, platí náhradu oba účastníci (obě strany), a to podle míry neúspěchu ve věci (např. účastník, který měl ve věci úspěch v 60%, hradí 40% nákladů, které stát platil, a protistrana, která měla úspěch 40 %, hradí 60 % nákladů, popřípadě rovným dílem, jestliže byl neúspěch obou účastníků stejný (...).*“ (in: DRÁPAL, L.; BUREŠ, J. et. al.: Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář. 1. vydanie. C. H. Beck, Praha 2009, s. 998.).

4.2 Sťažovateľka namieta, že pokiaľ o trovách konania medzi stranami sporu rozhodol krajský súd podľa § 142 ods. 3 OSP, tzn. nedošlo k ich pomernému rozdeleniu, nemala jej byť uložená povinnosť nahradit' trovy štátu, a je toho názoru, že trovy štátu v tomto prípade mal znášať v plnom rozsahu žalovaný.

4.3 V tejto súvislosti sťažovateľka uvádza: „*Argumentácia odvolacieho súdu (a zároveň súdu prvej inštalácie) má odôvodnenie iba v prípade, ak by o náhrade trov konania medzi stranami sporu rozhodol súd prvej inštalácie pomerne podľa § 142 ods. 2 OSP. Výnimku (§ 142 ods. 3 OSP) zo zásady rozhodovania o nákladoch konania pri čiastočnom úspechu odvolací súd nezohľadnil a uprednostnil doslovný a formalistický výklad právnej úpravy.*“

4.4 Sťažovateľka je preto presvedčená, že krajský súd nesprávnou aplikáciou procesnoprávnych noriem vydal arbitrárne a právne neudržateľné rozhodnutie (napadnuté uznesenie, pozn.), čím bolo zasiahnuté do jej ústavou a dohovorom zaručených práv.

5. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vo veci samej nálezom rozhodol, že potvrdzujúcim výrokom napadnutého uznesenia krajského súdu bolo porušené jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľka ďalej žiada, aby ústavný súd zrušil potvrdzujúci výrok napadnutého uznesenia krajského súdu a v rozsahu zrušenia vrátil vec na ďalšie konanie krajskému súdu, a zároveň jej priznal náhradu trov konania pred ústavným súdom.

II.

Relevantná právna úprava

6. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon o ústavnom súde.

9. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

10. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu na začatie konania pritom možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím alebo iným označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05, I. ÚS 453/2011). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08, I. ÚS 165/2015).

12. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

13. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

14. Ústavný súd si pri výklade práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na spravodlivé súdne konanie, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

15. Podstata ústavnej sťažnosti sťažovateľky spočíva v námietke, že pokiaľ sa krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia stotožnil s argumentáciou okresného súdu (v otázke posúdenia podstatného kritéria pre rozhodnutie o náhrade trov štátu, pozn.) a potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie v časti, v ktorej sťažovateľku zaviazal nahradiť trovy štátu v sume 287,97 €, porušil jej v petite ústavnej sťažnosti označené práva.

16. Pokiaľ ide o časové hľadisko, sťažovateľka celkom zjavne odvíja lehotu na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu od doručenia uznesenia najvyššieho súdu, ktoré prevzala 13. mája 2019. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na poslednú vetu § 124 zákona o ústavnom súde, podľa ktorej ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku. Vzhľadom na uvedené ústavný súd považuje dvojmesačnú lehotu na podanie ústavnej sťažnosti za zachovanú.

17. Pokiaľ ide o podstatu ústavnej sťažnosti, ústavný súd uvádza, že rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania je integrálnou súčasťou súdneho konania a zásadne je výsadou všeobecného súdu. V rámci tohto rozhodovania však v zásade ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnému súdu sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení

aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (m. m. I. ÚS 40/2012, I. ÚS 630/2017).

18. Uvedené stabilné právne názory ústavného súdu korešpondujú i širšiemu poňatiu jeho „prieskumného“ vzťahu k všeobecným súdom. Ústavný súd totiž nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

19. Z uvedených dôvodov rozhodnutie o náhrade trov konania nedosahuje spravidla samo osebe intenzitu predstavujúcu možnosť porušenia základných práv a slobôd bez ohľadu na to, akokoľvek sa môže účastníka citeľne dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky trov konania t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickej povahy, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu napadnutého výroku o trovách konania pristupuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces) extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné právo (porovnaj m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

20. Vo veci sťažovateľky podľa názoru ústavného súdu o takýto výnimočný prípad nejde. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľky nezistil

v skutkových a právnych záveroch napadnutého uznesenia krajského súdu týkajúcich sa potvrdzujúceho výroku o náhrade trov štátu nič ústavne nekonformné, čo by nasvedčovalo jeho arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti.

21. Krajský súd odôvodnil v relevantnej časti napadnuté uznesenie, ktorým potvrdil uznesenie okresného súdu vo výroku o náhrade trov štátu, uvádzajúc, že *„Prvým výrokom napadnutého uznesenia súd prvej inštancie rozhodol o náhrade trov štátu, ktoré vyplatil znalcovi z titulu znalečného podľa § 148 ods. 1 O.s.p. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá C.s.p. právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované a preto odvolací súd posudzoval správnosť napadnutého uznesenia podľa Občianskeho súdneho poriadku, platného v čase rozhodovania súdu prvej inštancie.“*

21.1 Následne krajský súd citoval § 148 ods. 1 OSP, podľa ktorého štát má podľa výsledkov konania proti účastníkom právo na náhradu trov konania, ktoré platil. Ak sú u niektorého účastníka predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov, náhrada trov sa proti tomuto účastníkovi zníži o rozsah, ktorý mu súd priznal.

22. Vo vzťahu k náhrade trov štátu vzniknutých nariadeným znaleckým dokazovaním krajský súd uviedol, že *„... pre rozhodnutie o náhrade trov štátu je podstatné len jedno kritérium (odhliadnuc od predpokladov pre oslobodenie od súdnych poplatkov), a to miera úspechu, a nie to, ako zohľadnil túto mieru súd prvej inštancie pri rozhodovaní o náhrade trov konania medzi stranami. Na rozhodovanie o priznaní náhrady trov konania totiž nemá vplyv iba pomer úspechu tej-ktorej strany voči druhej, ale aj ďalšie skutočnosti, napr. závislosť rozhodnutia o výške plnenia od znaleckého posudku alebo úvahy súdu, alebo také správanie žalovaného, ktorým nedal príčinu na podanie žaloby. V danom prípade o náhrade trov konania medzi účastníkmi bolo rozhodnuté podľa § 142 ods. 3 O.s.p. pre závislosť rozhodnutia od výsledkov znaleckého dokazovania bez ohľadu na mieru úspechu žalobkyne, a preto z neho nemožno vyvodzovať splnenie či nesplnenie predpokladov pre rozhodnutie podľa § 148 ods. 1 O.s.p.“*

23. S prihliadnutím na citovanú časť odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu ústavný súd konštatuje, že krajský súd pri rozhodovaní o trovách štátu (body 9 až 12 napadnutého uznesenia) ústavne udržateľným spôsobom interpretoval príslušné zákonné ustanovenie (vtedy platný § 148 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku), do interpretácie ktorého ústavný súd nie je oprávnený vstupovať a nahrádzať prijaté právne závery krajského súdu, ktoré sú v predmetnom prípade racionálne, logické a nevykazujúce znaky arbitrárnosti ani zjavnej neodôvodnenosti či svojvôle. Sťažovateľkou namietané pochybenie všeobecného súdu nedosahuje podľa názoru ústavného súdu takú intenzitu, že by na jeho základe bolo možné spochybniť ústavnú regulárnosť napadnutého uznesenia.

24. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade niet žiadnej spojitosti medzi potvrdzujúcim výrokom napadnutého uznesenia krajského súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

25. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky uvedenými v petite jej ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. októbra 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu